

Бюст-паметник на Васил Петлешков - снимка: Климент Христов, 11 г

РОЛЯТА НА ЖЕНИТЕ В АПРИЛСКОТО ВЪСТАНИЕ

Всички учим за Априлското въстание – за подвига на българските герои, които със смелост и саможертва изправят народа срещу османското владичество. Те не жертват живота си единствено в името на родината, а и в името на бъдещите поколения. Из цяла България до ден днешен се издигат паметници, създават се исторически изложби, изучават се песни и стихотворения и се почита паметта на тези бунтовници, отдали живота си за свободата.

Но зад тази позната и често разказвана история остава една по-слабо осветена истина – ролята на жените в онези мрачни и страшни времена. В учебниците рядко се споменават женски имена, а приносът им често остава в сянка. И все пак, още преди „кървавото писмо“ и преди да „прогърми първата пушка“, съществуват свидетелства за активното участие на жени – майки, баби и млади момичета. Те шият знамена, укриват революционери, пренасят послания, събират средства и не на последно място – настояват да бъдат част от борбата, да застанат

редом до мъжете и да воюват за свободата си.

Тяхната смелост не винаги е въоръжена, но това не я прави по-малко значима. Жените на Априлското въстание са ключови за поддържането на революционния дух. Тихи, решителни и готови на саможертва, те заслужават своето достойно място в националната ни памет.

Със сигурност сте чували или чели за Райна Княгиня – смелата българка, която ушива знамето на въстаниците и го носи по време на Априлското въстание. Вероятно знаете и за Баба Тонка – жената, която укрива и подпомага българските революционери в дома си.

Това са едни от по-познатите женски личности в българската възрожденска история. Но освен тях има и много други смели българки, за които се знае по-малко. Някои от тях са споменавани само накратко в учебниците по история или в отделни уроци въпреки че имат значителен принос в борбата за свободата на България.

Христина Хранова - първата акушерка в България

Христина Хранова Антонова (Ценкова) е родена през 1852 г. в Клисуре като най-малкото, осемнадесето дете в семейството на Храно Овчаря. Заради турските произволи семейството ѝ се преселва в София. Още млада Христина се включва в националноосвободителното движение и става таен куриер на революционните комитети в София, Панагюрище и Ловеч.

Тя е близък сътрудник на Васил Левски, като според някои сведения присъства преоблечена в овчарски дрехи на обесването му в София. По време на Априлското въстание през 1876 г. се намира в Батак и се сражава редом с въстаниците, като успява да оцелее след жестокото избиване.

В Руско-турската освободителна война (1877-1878) участва както като боец, така и като милосърдна сестра. Сражава се при Стара Загора, Шипка и Шейново заедно с българските опълченци. След Освобождението (3 март 1878) Христина Хранова учи акушерство в Киев. През 1881 г. се връща в България и започва работа в София, Лом, Силистра и Варна. Тя става първата практикуваща акушерка в България. Докато работи във Варна, се прочува и като спаси-

тел по крайбрежието – само за две години спасява живота на 54 души.

Хранова участва и в Сръбско-българската война, сражавайки се като доброволец и помагайки на ранените войници. Те я наричат с обич „Фелшеричката“ и „Майка на героите“. Въпреки напредналата си възраст тя се включва като доброволка и в Балканските войни.

Въпреки дългогодишната служба към България, в края на живота си Христина Хранова остава бедна и забравена. Едва през 1918 г. ѝ е отпусната малка пожизнена пенсия. Тя умира в София през 1922 г. в крайна бедност.

Мария Иванова Сутич - жената в четата на Бенковски

Мария Ангелова, по-късно известна като Мария Иванова Сутич, е родена около 1856-1857 г. в Татар Пазарджик (днешен Пазарджик). Когато е на около 17-18 години, се омъжва за Иван Сутич – далматинец (хърватин от областта Далмация) от Дубровник, който работи по строежа на железопътната линия в Южна България. Двамата се установяват да живеят на гара Белово.

По време на Априлското въстание Мария и съпругът ѝ се присъединяват към прочутата „Хвърковата чета“ на Георги Бенковски. Така тя става първата и единствена жена в четата. Самият Бенковски казва, че името ѝ ще остане в историята.

След разгрома на въстанието Мария, наричана от четниците Ньонка, се оттегля с останалите въстаници към Стара планина. Тежките условия, гладът и преследването от османците изтощават четата. Въпреки трудностите тя продължава по пътя заедно с останалите.

По-късно, между село Липен и Тетевен, Мария и съпругът ѝ са заловени и изпратени в Софийския затвор. Там прекарват около три месеца. След намесата на чуждестранни консули Иван Сутич е освободен като

чужд поданик, а заедно с него е освободена и Мария.

След Освобождението животът ѝ остава скромен. Съпругът ѝ умира сравнително скоро, а ролята ѝ в Априлското въстание дълго време не получава заслужено признание. Първоначално молбата ѝ за народна пенсия е отхвърлена, но по-късно ѝ е отпусната малка поборническа помощ.

Мария Сутич прекарва последните години от живота си в Пловдив, където умира през декември 1932 г. на 76-годишна

възраст. Тя и съпругът ѝ нямат деца, но името ѝ остава в историята като жената, която се сражава редом с четата на Бенковски.

Тези две жени са достоен пример, но не са единствените българки, взели участие според силите и способностите си в освободителните борби на народа ни. Тяхната смелост, отдаденост и саможертва заслужават достойно място в историческата ни памет.

Дария Филипова, 96

ПАМЕТНИЦИ, ВДЪХНОВЕНИ ОТ АПРИЛСКОТО ВЪСТАНИЕ

Априлското въстание, макар потушено с жестока сила, се превръща в символ на непокорния дух на българския народ и на неудържимото желание за свобода. В чест на героите, които жертват живота си за отечеството, из цяла България са издигнати паметници.

Един от най-въздействащите сред тях е **мемориален комплекс „Априлци“ над град Панагюрище**, построен по повод 100-годишнината от Въстанието. Релефите и скулптурите показват динамични бойни сцени, които изобразяват не само мъже, но и майки с деца, всички обзети от устрема за борба. Монументалните форми и силното художествено въздействие на паметника внушават усещане за величие и почит към саможертвата на българските въстаници.

Значителен е и **“Паметникът на трите поколения” в град Перущица**, където по време на Възраждането живеят и работят видни дейци на националноосвободителното движение – Петър Бонев, Спас Гинов, Кочо Честименски и други. Васил Левски основава там таен революционен комитет през 1869 г., като по-късно, през 1876, комитетът е възобновен от Георги Бенковски. В чест на тези личности и исторически събития е решено да бъде издигнат въпросният паметник, който се отличава с нестандартната си архитектура. Той е изграден от три основни части: саркофаг, намиращ се в подземието – в него се съхраняват костите на загиналите герои; монументално платно с релефни композиции, изобразяващи исторически събития; спираловидно стълбище, което води до панорамна гледка.

Мемориалът „Априлци“ в Ловеч (3), макар и по-малко популярен, е един от най-внушителните паметници. Високото му местоположение е избрано стратегически – “Априлци” доминира над околността и да напомня за мащаба на събитията. Паметникът, дело на скулптора Александър Дяков, представлява масивна бетонна структура с вградени фигури на въстаници, които “излизат” от самия камък. Стилът е типичен за късния социалистически модернизъм – суров, монументален и силно експресивен. Фигурите са представени

в момент на решителност и саможертва. Тяхната „срастнатост“ със скалата символизира несломимата връзка на народа със земята и историческата съдба. Открит е през 1986 г. по случай 110-та годишнина от Априлското въстание.

В Коприивщица, родния град на **Георги Бенковски**, над дома на героя се извисява неговият **паметник (4)**. Поставен е така, че да бъде видим от почти всяка точка на града. Бенковски е изобразен на кон, стъпил върху пет огромни камъка. Те символизират петте века османско иго, които героят „прескача“ или оставя зад гърба си. В основите му са написани думите: „Ставайте, робове, аз неща ярем!“ – цитат, който олицетворява непримиримия дух

на революционера. По време на построяването на паметника населението на Копревщица се включва активно в инициативата, тъй като той изобразява не просто случаен момент от миналото, а важна част от историята на България.

Паметникът „Камбаната“ (5) е един от символите на Априлското въстание в Средногорие. Той се намира в местността „Боището“ край село Петрич, където на 23 април 1876 г. се провежда една от най-важните битки за региона. Паметникът е издигнат в чест на жителите на село Петрич и Хвърковатата чета на Георги Бенковски, които тук успяват да отблъснат настъпващия турски башибозук. Формата на монумента символизира църковните камбани, които въстаниците свалят и претопяват, за да излеят от тях куршуми за борба. Проектът е дело на скулптора Нено Ненов и архитекта Александър Баров, който е майстор на „чистите линии“ и мащабните пространства. В „Камбана-

та“ Баров прилага същия подход – паметникът е изчистен, но внушителен; поставен така, че да доминира над околния пейзаж. Докато Ненов не просто прави фигури, а предава емоция чрез формата. В случая с паметника в с. Петрич, идеята за „разцепената“ форма е негово хрумване, което илюстрира пречупването на мира и превръщането на свещения звук на камбаната в куршуми.

„Паметникът на Априлци“ (2) в Зли дол, построен по повод честването на 85-ата годишнина от избухването на Въстанието, се откроява от останалите. Изработен от бял мрамор, той се издига в околностите на Клисурска – историческа местност, в която

са се водили решителни сражения с войските на Тосун бей. Макар да е построен преди 65 години, монументът се представя с модерна изчистена същност, символизирайки непримирим

дух и стремеж към свобода. В горната си част той завършва със златен лавров венец – символ на победата, духовната мощ и безсмъртието.

Паметници, посветени на Априлското въстание, има и в София. Те също отвеждат към смелостта и саможертвата на българските революционери и играят важна роля за съхраняването на историческата памет.

Сред тях е **бюст-паметникът на Георги Бенковски (1)**, изработен от Жеко Спиридонов. Авторът цели да вдъхне живот на литературния образ на Георги Бенковски, създаден от Иван Вазов в „Епопея на забравените“. Тъй като двамата творци са близки приятели, Спиридонов е силно повлиян от Вазовото описание на войводата като пламенен и харизматичен лидер. Друг важен **бюст-памет-**

ник е този на **Тодор Каблешков** – авторът на прочутото „Кърваво писмо“, с което започва Въстанието. Скулпторът е Ивайло Савов, изобразява Каблешков не само като революционер, но и като интелигент. **Бюст-паметник на Васил Петлешков** пък е изобразен в „Алеята на бележитите българи“ и олицетворява върховната саможертва и несломимия дух на Априлското въстание. Случилото се с Васил Петлешков е една от най-трагичните и съвременни героични страници в българската история. След разгрома на въстанието в Брацигово, Петлешков се предава сам, за да спаси града от опожаряване и клане. Неговите думи пред турските власти – „Сам съм, други няма!“ – се превръщат в символ на достойнство и вяност към делото. За да

изтръгнат имената на съратниците му, турците го измъчват и изгарят жив между три огъня. Въпреки жестоките мъки, той не предава никого. В контекста на Втората световна война (когато е издигнат бюстът в София), поставянето му е важно за изграждането на национално самочувствие, представяйки го като „българския мъченик“, чиято саможертва проправя път към свободата.

Също толкова значим е новият **паметник на Захарий Стоянов (6)** в София, който е замислен като „жива“ статуя - той не е поставен на висок пиедестал, а в реален размер и разположен директно в градската среда, за да

бъде по-близо до хората. Писателят е изобразен седнал на камък, потънал в мисли, с книга в ръце. Това символизира неговата роля като летописец на българските борби за национално освобождение и автор на емблематичните „Записки по българските въстания“. Изписването на името и годините му върху съседен ес-

тествен камък подчертава силния характер и връзката с родната му земя (село Медвен).

Андреа Тодорова, 11 В

ИЗЛОЖБА ПОРТРЕТИ НА МАЛКО ИЗВЕСТНИ УЧАСТНИЦИ В АПРИЛСКОТО ВЪСТАНИЕ

В рамките на честването на 150 години от Априлското въстание, с любезната покана на Сити Марк Арт Център, ученици от 10, 11 и 12 клас направиха портрети на по-малко известни участници във въстанието. Младите артисти се справиха блестящо, предвид предоставения им материал, снимки с много ниска резолюция и качество. Всички участници получиха поздравления и награди от организатора на събитието - сдружение „Балкинофест“, в лицето на актьора Руси Чанев и собственика на Сити Марк Арт Център, г-н Христо Киров. На изложбата с портретите предстои национално турне в градове като Бургас, Сливен и др.

ТЕМА НА БРОЯ

АПРИЛСКОТО ВЪСТАНИЕ - МАЛКО ИЗВЕСТНИТЕ ФАКТИ

Историята на всяка държава е необятна и непрекъснато допълваща се. Освен добре познатите събития обаче, съществуват и по-слабо известни факти, които разкриват сложността на историческите процеси. Именно такива факти ни помагат да разберем по-дълбоко същността на Априлското въстание – едно от най-значимите събития в българската история.

Априлското въстание е символ на героизъм и саможертва, но също така разкрива вътрешни противоречия, страхове и липса на пълно единство сред българското население. Пример за това са събитията, случили се в Копривищица. Там гръмва първата пушка, но още в самото начало става ясно, че османските власти са предварително информирани за подготвяния бунт.

Тук възниква един от най-спорните въпроси – въпросът за предателството. Съвременниците посочват две имена – Ненко Терзийски и Черню Илиев Керемидчийски. Първият е свързан с предателството на събранието в Оборище, но редица свидетелства сочат, че информация за въстанието е достигнала до властите още преди това.

Според някои източници част от чорбаджиите в Копривищица, уплашени от последствията, решават да уведомят османската власт. Те се стремят да предотвратят въстанието, надявайки се да спасят града от разорение. Съществуват и други версии, според които информацията се разпространява постепенно чрез слухове и случайни разговори.

Историкът Димитър Страшимиров подчертава, че не може категорично да се установи как точно е извършено предателството – дали чрез писмо, устно донесение или по друг начин. Въпреки това е безспорно, че османските власти разполагат с конкретна информация и дори със списъци на заподозрени дейци.

Напрежението в Копривищица нараства. Част от местните първенци се опитват да се разграничат от въстаниците, а в един момент дори се стига до тяхното залавяне и предаване. Това показва, че българското общество по онова време не е напълно единно в стремежа си към свобода.

Въпреки тези трудности, въстаниците вземат съдбоносно решение – да обявят въстанието, вместо да чакат да бъдат заловени. Така Копривищица се превръща в едно от първите огнища на бунта.

Да, в тъй наречения Пловдивски (четвърти) революционен окръг, гръмва първата пушка на въстанието, пише се „Кървавото писмо“. В този регион стават най-големите и невиджани зверства, сред които най-открито е баташкото клане, както и нашествията на османците в Клисурска и Стрелча. Само че в тези региони въстанието се развива по-бурно не заради по-големия контрол от страна на османците, а точно обратното – в Търновския, Софийския, Сливенския и Врачанския революционни окръзи контролът на османската империя върху българското население е по-силен, поради което въстанието там се потушава още в зародиш, както се случва във Врачанско. Но въпреки всичко около Батошево, Кръвеник и Ново село, в Търновско, ожесточени битки води четата на Цанко Дюстабанов – войвода, чиито са думите, затвърдени в историята на Априлското въстание:

„Аз зная много добре, че царството ви е голямо, че силата, войската и оръжието е във ваши ръце, че със сила ние не ще ви надвием. Но зная още, че вие сте варвари и тирани, че поради

въстанието ще нападнете на невинните и мирни жители и ще направите зверства. Нашата цел, прочее, не е била да ви надвием със сила, но само да ви предизвикаме и да направите зверства, които вече направихте премного и благодарение на което се компрометирахте пред целия образован свят, а тая наша цел е достигната вече. Бъдете следователно известени, че ние победихме!

Вие като изгорихте толкова къщи и села на мирните българи, като изклахте толкова невинни старци, бабички, жени и деца, като разорихте толкова църкви и училища, трябва да знаете, че цяла Европа се възмути от вашите зверства и тя скоро ще дойде да ви изгони от тука. Затова стягайте се да бягате към Анадола.

Вие изгадохте Хатишерифа и не го изпълнихте, изгадохте Хатихумаюна и него не изпълнихте, обещахте правдини на християните и тях не дадохте. Мислите си, че все с лъжа ще я карате! Европа се насити на лъжите ви и вече не ви вярва. Вашата се свърши вече. Европа, както казах, ще ви изпъди оттука“.

Съществен принос за подготовката на въстанието във Врачанско имат и по-малко известни личности като Мито Цветков, търговец от Враца, съратник на Левски, който отделя значителни средства за въстанието, около 12 500 златни франка, което е около 450 000 евро. Заедно с това Мито не спира да пътува из Гюргево, Букурещ, Бекет и Крайова, жертвайки всичко за въстанието, като през 1881 г. умира в крайна бедност. Той остава в историята като символ на извисеността на духа, героизма и жертвоготовността.

В заключение, Априлското въстание не е само героичен акт, а сложно историческо явление, в което се преплитат героизъм, страх, предателство и саможертва. Именно тази сложност го прави толкова значимо. То показва, че пътят към свободата е труден и изпълнен с противоречия, но и че стремежът към независимост е по-силен от всяко препятствие.

Михайло Миндов, 9 г

КИНО ЗА АПРИЛСКОТО ВЪСТАНИЕ

Априлското въстание е период, широко застъпен в българското филмово изкуство. Най-богатият източник за събитията от 1876 г. е произведението на Захарий Стоянов „Записки по българските въстания“, чиито слова вдъхновяват филмови продукции както през изминалия век, така и в съвременното.

Представителен за миналия век е серийният филм „Записки по българските въстания“ (1976). Той започва с дълга и протяжна заставка, информираща зрителя за целия екип на продукцията. Докато започне да се развива действието, минава изключително дълго време, а преди първата реплика има цели седем минути. Присъщо за киното от миналия век, звукът е изчистен и на моменти необичайно ясен. Фокусът отива върху селската среда, чува се диалектна реч, въведението в историята е „битово“ - още характерни черти за киното от Социализма. Тези особености правят филма труден за възприемане в съвременността, а рискът зрителят от XXI век да не продължи с гледането след първи епизод е голям.

С интерес към съвременното българско кино стигнах до филма „Записки по едно предателство“ (2023). Той започва с вече познатата дълга и отегчителна заставка. И тази продукция се опитва да представи бита и селската среда, използвайки стилистиката на своите предшественици.

Липсва фонен шум и акцентът е поставен върху речта - всеки ненужен звук е премахнат, всяко вдигане се чува ясно и натрапчиво. Актьорската игра е силно повлияна от театралния подход, което личи особено ясно в ролята на Пламен Димов като Георги Бенковски. Цялото преживяване от филма е сякаш гледане театрална постановка („Под игото“ или подобна). Въпреки че филмът е създаден в съвременното ни, той не предлага съвременен прочит, а по-скоро реставрация на историческото събитие. Акцентът е върху живота на Бенковски след провала на Въстанието и след предателството. Филмът има образователна стойност, но не предоставя достатъчно поле за размисъл извън философските тълкувания на предателството. Силната му страна са добре изразените емоции, дължащи се на

качествения актьорски състав.

Продължението на изследването ми върху филмовото творчество, свързано с Априлското въстание, завършва с американския късометражен филм „Red April“ (2025). В този филм се наблюдава по-семпла обстановка - дрехи без много аксесоари, изчистен дизайн и пустош вместо традиционния български пейзаж. Априлското въстание е представено като типичен американски екшън. Виждаме герой, който попада на място, пълно с трупове, след което участва в игра на карти, наподобяваща руска рулетка, с османец. Липсва ясна представа за случващото се. Сценарият изглежда неубедителен и излишно усложнен, за разлика от българските интерпретации, които се стремят към автентичност. Наблюдаваме напрежение и драма без достатъчен исторически контекст. Финалът включва насилие, подчертани звукови ефекти и драматични сцени.

Филмовите интерпретации на Априлското въстание разкриват различни подходи към представянето и възприемането на историята. Анализираният тук произвeдения - а те не са единствените в жанра - допринасят за съхраняването и разработването на културно-историческа памет. Априлското въстание, чиято 150-годишнина чества този текст, е неизменна част от националното самосъзнание на всеки от нас. Следователно - и неизменна част от интересите, стремежите, амбициите на българското кино от десетилетия насам.

Елза Владова, 9 а

СРЕДНОВЕКОВНИ ГРАФИТИ

Средновековните графити в България са ценен извор на знания за всекидневния живот, мисленето на хората и културата през периода. Важен изследовател на тази тема е историкът Явор Митов - според него графитите от Средни векове са не просто случайни драсканици, а исторически свидетелства, които разкриват живота извън официалната книжнина и високото изкуство.

Графитите се появяват най-често върху стените на църкви, манастири, крепости и обществени сгради. Особено богати находища има в храмове - в средновековната църква „Свети Георги“ (Кюстендил) са открити стотици самоделни рисунки и надписи. Според Митов графитите в храмовете пространства не са случайни - именно там хората имат достъп до „подходящи повърхности“ и достатъчно време да оставят следа чрез рисунк. Средновековните графити се делят на два основни вида - текстови и рисувани. Текстовите включват надписи, имена и кратки бележки. Те са по-малко на брой заради масово ниската грамотност в миналото. Респективно, рисувани графити се срещат по-често - поради желанието за изразяване, но неспособността за писане. Те представят разнообразни сцени и символи. Някои имат религиозен характер и представляват своеобразни об-

ръщения към Бога. Има и такива, които отразяват ежедневието - животни, хора, битки, както и изображения на кораби, дори на места далеч от морето. Често са правени чрез надраскване върху твърда повърхност с остър предмет. Въпреки привидно елементарния вид, тези изображения носят богата информация за облеклото, оръжията, вярванията и дори за нивото на грамотност сред населението по българските земи. Според Явор Митов графитите могат да се разглеждат като израз на народната култура. Те не са дело на професионални художници, а на обикновени хора - монаси, занаятчии, войници или поклонници. Именно затова те дават по-непосредствен и „човешки“ поглед към миналото в сравнение с официалните памет-

ници на културата. В заключение, средновековните графити в България са културно явление, което съчетава изкуство, писменост и лична изява. Те помагат да разберем по-добре и опознаем в дълбочина света на средновековния човек - неговите вярвания, страхове, мечти и ежедневиe, като по този начин допълват историческата картина на епохата.

Андреа Тодорова, 11 в

СЛЕД ПОСЕЩЕНИЕ НА ГОДИШНАТА ИЗЛОЖБА НА СЕКЦИЯ ЖИВОПИС В ГАЛЕРИЯТА НА СБХ НА УЛ. ШИПКА 6

„ЕДИН ПРЕКРАСЕН ДЕН ВДЪХНОВЕН ОТ Ј.А.“ РАЗМИСЛИ ПО КАРТИНАТА НА КАТРИН ТОМОВА

В картината са използвани контрастни тъмни цветове и неперфектна човешка форма, които придават първична про-вокация и приковават внима-

нието на зрителя. Заглавието звучи като топлина и позитивна енергия, но се превръща в конфликт срещу реалната същност на творбата. Творбата я интерпретирам като страничен поглед на проблемите ни. Човешката фигура паднала на колена не представя външния ѝ вид, а форма на нашата емоционална тежест и болка. Показва се слабостта и изтощено състояние на човека, който е изпаднал във вътрешна изола-

ция и конфликт със своя облик и същност. Мрачната атмосфера придава хаотичност и динамика, но в акцента се изразява монотонното положение на героя. Картината излъчва дълго задържана болка, която се освобождава чрез отказването да продължим и преливането на контрастните ни мисли, но всичко това е закрито и изкривено под едно красиво заглавие - „Един прекрасен ден“. Този ден не е просто една обикновена дума, а начин на оцеляване, в който обещаваме, че ще се променим докато бавно се самоизяждаме и изкривяваме собствените си представи. Този ден е илюзия и знак някой да ни помогне.

Георги Попов, 8 г

„В МРЕЖАТА“

На пръв поглед картината „В мрежата“ на Атанас Ташев ми се стори, като някаква скучна и обикновена рисунка. Но нещо вътре в мен ми привлече вниманието, доближих се до нея, поразгледах я малко и осъзнах, че пред мен стои произведение на изкуството, което съчетава в себе си най-важния въпрос в днешно време. Според мен в нея са поставени, като конфликт човека срещу дигиталния свят. Всъщност тя изобразява жена, която на пръв поглед си почива и разпуска, върху един хамак с устройство в ръка. Това показва, как ние в днешно време на пръв поглед си „почиваме“, но всъщност попадаме в плен на самите себе си. Дигиталният свят, в сякаш краде нашето време, той ни превзема и във времето сигурно ще ни замени. Устройствата вместо да ни облагородят с нещо в повечето ситуации ни погубват и унищожават. За това в картината жената е с раздърпани дрехи и бледа кожа. Тя цялата е обвързана в мрежи. Реално ние самите попадаме в тази

плетеница. Хамакът на пръв поглед изглежда светъл, приятен и удобен, но легнем ли в него няма измъкване. Около дамата имам още една мрежа, която има дупки или изходи. Единственият начин да излезем от този плен е самоконтрола, забраната и осъзнаването. Този изход е тежък и неприятен, но ако имаме волята, просто трябва да ста-

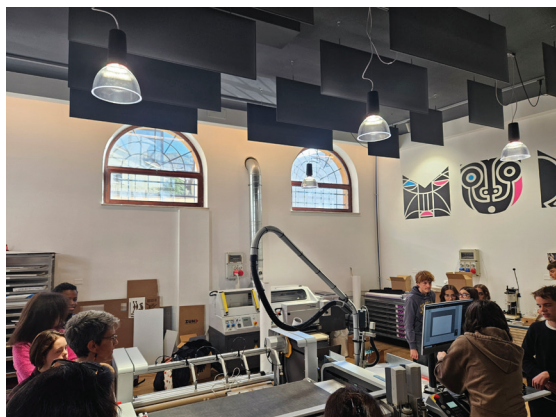
нем и да преминем от другата светла страна на мрежата. На мен изключително много ми хареса, това послание, защото то е реалност и всеки ден ни заобикаля. Въпросът е как ние го възприемаме и как се справяме с него. Надявам се все повече хора да осъзнаят нещата, каквито са реално.

Надя Богданова, 8 г

НГПИ „СВ. ЛУКА“ Е ПАРТНЬОР НА ЦЕНТЪРА ЗА ПРОФЕСИОНАЛНО ОБУЧЕНИЕ
„ХАРМОНИЯ 1“ ПО ПРОЕКТА MOSAIC ERASMUS-EDU-2021-PEX-COVE.
ПО ТАЗИ МОБИЛНОСТ НАШИ УЧЕНИЦИ ПОСЕТИХА
ИТАЛИЯ, ФРАНЦИЯ И ФИНЛАНДИЯ.

ТРЕНТО

През ноември 2025 г. петима ученици от специалност „Рекламна графика“ бяхме изпратени в Тренто, Италия, по проект „Еразъм+“. Преживяването бе уникално, а учениците от „Istituto Ravoniano Artigianelli“ - изключително гостоприемни. В първия ден се събрахме в класната стая, която щеше да бъде основното ни работно място през следващите десет дни. Помолиха всеки от нас, включително и учениците от Финландия и Италия, да се представи и да каже малко за себе си, как се справяме с работа в екип и какви технически умения притежаваме. Бяхме разделени в групи по четирима, във всяка група имаше по един българин, един италианец и двама финландци. Задачата ни беше да израбо-

тим дизайн на предмет, който е функционален и практичен за всекидневното на хората, но да използваме мотиви от музеите или природата, които предстоеше да видим в Тренто. След направата на дизайн моделирахме самите предмети. Бяха ни предоставени материали - лист за табло, на който да представим визията, която искаме да изградим; моливи, лепило, глина, различни видове картон, както и други приложни материали. Освен това ни бе позволено да използваме техниката на училището - от 3D принтер до машини, които автоматично принтират дизайна върху всякакъв вид картон и след това прецизно го изрязват. Училището е красиво и добре оборудвано, с голям кампус и четири отделни сгради, декорирани от самите ученици. Учителите ни разведоха из цялото учебно заведение и после ни приветстваха пак в стаята, в която работехме.

След разпределението по групи ни оставиха да се разходим из града и да се подготвим за следващите дни. Ние, българите, бяхме много впечатлени. Архитектурата е смесена, центърът е в традиционен стил, а покрайнините са по-модерни. Апартаментът ни беше на десетина минути пеша от училището и беше в перфектно състояние. Като цяло, Тренто е спокойно, малко градче. ... (има нужда от по-ясно, категорично, вдъхновяващо последно изречение - извод от преживяното, емоции, резултати от проекта, какво научихме и т.н.).

Калина Христова, 11 В

ЛИОН

По време на участието ни в проекта по „Еразъм+“ в Лион усвоихме много полезни умения и посетихме места, които преди това не сме си и помисляли, че ще видим на живо. Също така получихме ценен опит за това какво е да живееш в чужбина и да се справиш с езиковата бариера. Имахме уроци по всеки един процес, свързан с изработката на бижута. Научиха ни как се работи с восък, как се моделира, как се налива в силиконов калъп и дори видяхме 3D принтери, работещи с восък. След като моделът от восък беше изработен, ни показаха процеса по създаването на калъп и отливането на метала. Учителите ни напътстваха постоянно и всички бяха изключителни професионалисти. След като вече разполагахме с метална форма, се учихме как да я изпияваме и полираме,

а също така имаме и урок по монтиране на камъни. Освен всички тези технически знания и практически опит, имаме възможност да разгледаме Лион, а в един от дните посетихме и Париж. Останахме силно впечатлени от френската кухня. Това беше истинска възможност да посетим световноизвестни забележителности. Благодарни сме за това преживяване, което ще помним цял живот!

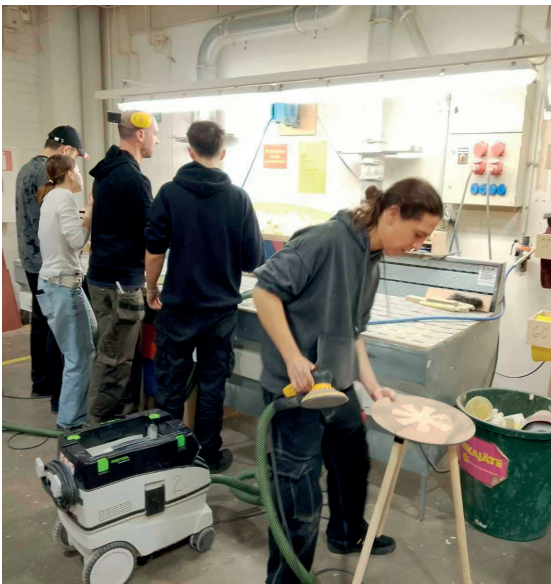
София Хаджиева, 11 а

ФИНЛАНДИЯ

За проекта по „Еразъм“ във Финландия разбрахме в края на миналата учебна година. Бяхме поканени на интервю на английски език и така бяхме избрани да участваме. Подготовката ни за мобилността започна още в началото на учебната година с онлайн срещи - тогава се запознахме с другите участници и ни бяха обяснени част от задачите, по които щяхме да работим по време на мобилността от 23 ноември до 6 декември. В края на октомври финландските участници в проекта дойдоха за няколко дни в нашето училище. Бяхме разделени на пет екипа с по двама души - българин и финландец - като задачата беше да изработим малък функционален предмет. Това бе много полезно и приятно преживяване, което ни подготви добре за самата мобилност във Финландия. През първата седмица от престоя ни работихме в училището Омниа - много модерно, с огромни работни помещения и техника на значително по-високо ниво в сравнение с тази, с която разполагаме тук. Там се запознахме и с екипа от Армения. Отново бяхме разпределени в пет групи, но този път всяка се състоеше от българин, арменец и финландец. Задачата беше да създадем орнамент, рисунок или детайл - композиция, която да се побира в определена форма за маса, като например кръг, елипса или форми, наподобяващи диамант, облак и детелина.

За изпълнението използвахме различни модерни машини за дървообработване - огромен CNC рутер за дърво (най-впечат-

ляващата машина), лазер за рязане, преса за залепяне на дървени листове и винил върху повърхности, както и много други.

През втората седмица работихме в университета Аалто. Пространството за работа беше по-малко, но отново разполагаме с модерни машини. Там към нас се присъединиха и участници от Квебек, Канада (френскоговорящи), както и един италианец дърводелец.

Задачата беше да създадем дизайн за терапевтична лампа, която да може да се произвежда масово, тоест изцяло с помощта на машини. Идеите, 3D проектите и съгласяването правехме ние, а отделните части се изработваха от 3D принтери, CNC машини или лазер за рязане. Самите осветителни тела - ни бяха предоставени от организаторите на това „състезание“. Слагам го в кавички, защото целта не беше да се надпреварваме, а да си помагаме и да създаваме връзки помежду си. Те го наричаха смесица между cooperation и competition - coopetition. Запознахме се и с човека, който е основал този бизнес във Финландия и благодарение на него е станал милионер.

През цялата седмица разработвахме различни дизайни, плакати, а всеки екип имаше и собствена тениска с лого. Всеки ден идваха бизнесмени от сферата на дизайна, които изнасяха кратки лекции. След края на работния ден представяхме какво сме свършили и получавахме насоки и обратна връзка от професионалистите. В края на седмицата всеки екип имаше готова лампа, рекламни плакати и собствен дизайн на тениска. Направихме и едно финално представяне, на което получихме обратна връзка лично от съзателя на терапевтичните лампи. Цялата седмица беше изключително интересна. Една от най-хубавите части беше възможността да се запознаем с хора от различни държави, които учат или работят в сходни сфери.

Климент Христов, 11 а

6 януари

Откриване на първата изложба за 2026 г. „Домашна работа“ включва рисунки на ученици на Десислава Денева, преподавател по рисуване в нашето училище.

26 януари

В Националния конкурс за живописна творба „ПО СЪПЪПКИТЕ НА СИРАК СКИТНИК“ 2025 участваха 20 ученици от НГПИ „Св. Лука“, двамата от тях бяха наградени с национални стипендии от МК и един беше удостоен с наградата на БНР.

4 февруари

Откриване на изложбата „ОГНЕН ПЪТ“ - рисунки и керамика на Атанаска Костова и Александър Костов.

6 февруари

В ателието по „Художествена тъкан“ гостува Ники Колиер - художничка, работеща в областта на текстилното изкуство и перформанса.

14 февруари

Награждаване на участниците в конкурса „XXVI Национален фестивал за училищен театър на испански език“ в театралната зала на НАТФИЗ „Кръстю Сарафов“ в София.

Поздравления за Алекса

Каменова от 10. в клас, специалност Рекламна графика, която получи голямата награда за плакат!

18 февруари

Климент Христов от 11. г клас, специалност „Художествена дърворезба“, участва в Международната изложба за визуални изкуства и дизайн в Забок, Хърватия (15.12.2025-30.01.2026). Поздравления!

25 февруари

Откриване на изложбата „Контур в посока“ на Дарена Ковачовска, ученичка от 12. г клас в НГПИ „Св. Лука“.

5 март

Работата по проекта „Възстановяване на па-

Комикс - Василена Костова, 10 в, Виктория Георгиева, 10 в, Диана Стефанова, 10 в

метта“ - съвместна инициатива на Национален фонд „Култура“, Военна академия „Г. С. Раковски“ и продуцентската компания Бо Филм, в партньорство с НГПИ „Св. Лука“ - София, намери своето превъплъщение във филм.

12 март

Националната гимназия за приложни изкуства „Св. Лука“ и Международното триенале на сценичния плакат - София представиха избрани плакати от колекцията „Толерантност“.

17 март

Откриване на изложбата на Катедра „Скулптура“ в Националната художествена академия.